

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Квіт С. Масові комунікації. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 206 с.
2. Денисюк С. Г. Технологічні виміри політичної комунікації: монографія. Вінниця : ВНТУ, 2012. 392 с.
3. Ryan D., Jones C. Understanding digital marketing: marketing strategies for engaging the digital generation. London: Kogan Page, 2009. 272 с.
4. The real story of how big data analytics helped Obama win. *InfoWorld*. 2008. URL : <https://www.infoworld.com/article/2613587/big-data/the-real-story-of-how-big-data-analytics-helped-obama-win.html>.
5. Big Data. What it is and why it matters? URL : https://www.sas.com/en_us/insights/big-data/what-is-big-data.html
6. Élection présidentielle 2017: Macron, Le Pen... revivez le premier tour. URL : <http://www.rtl.fr/actu/politique/en-direct-resultats-election-presidentielle-2017-7788231933>
7. Élection présidentielle 2017: retrouvez tous les sondages grâce à notre compilateur. URL : http://www.huffingtonpost.fr/2017/03/19/lection-presidentielle-2017-retrouvez-tous-les-sondages-grace_a_21902832/
8. Юрченко Є. О. Американські виборчі технології на світовій арені. *Вісник Академії адвокатури України*. 2009. Число 2. С. 172–177. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vaau_2009_2_27.pdf

УДК: 32 – 027.21:327(410)

ДИЛЕМА ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

А. В. Шевченко, М. І. Прихненко

Анотація: У цій статті розглянуто основні витoki виникнення «дилеми ідентичності» через призму зовнішньополітичних концепцій британського істеблішменту із моменту закінчення Другої світової війни і до теперішніх подій. В процесі дослідження були використані наступні методи та підходи: системний підхід, який надав можливість розглянути явище що вивчається у якості цілісної елементу; а також методи індукції та дедукції, проблемно-історичний метод, та діалектичні методи дослідження. Автором зроблено висновок про наявність «системної похибки» в системі ціннісно-ідеологічних орієнтирів держави, яка виникла ще за часів закінчення Другої світової війни та трансформувалася в елемент зовнішньополітичної традиції держави.

Ключові слова: Велика Британія, дилема ідентичності, зовнішньополітична традиція Великої Британії.

Поняття «ідентичність» у сучасному науково-практичному дискурсі з питань міжнародних відносин виступає у якості одного з визначального фактору зовнішньополітичного курсу держави. Велика Британія, в даному контексті, виступає у якості актора, який класифікується як «незручний партнер» з багатьох питань порядку денного. В першу чергу, ця проблема виражається в «блуканнях в колах ідентифікації», які свого часу були окреслені прем'єр-міністром держави В. Черчиллем, та проявляється в тих особливостях зовнішньополітичного курсу держави на сучасному етапі.

Через це в наукових колах актуалізується питання вивчення проблеми ідентичності держави на міжнародній арені, що і буде метою чинного дослідження.

Питання само ідентифікації держави на міжнародній арені підіймається дослідниками як вітчизняних, так і закордонних наукових шкіл, автори яких наголошують на декількох ключових ідеях: одна група дослідників пише про багатосторонню і стрімку трансформацію британської ідентичності, яка розпочалась із середини ХХ століття, і загострилась в 90-ті. рр., акцентуючи увагу, що проблема виникла через історичний, політичний та економічний характер, пов'язаний із розпадом Британії імперії, [16] інші пояснюють такий хід подій через зникнення ідеологічної конфронтації «капіталізм – комунізм», внаслідок якого Сполучене Королівство піддається випробуванням, найбільш із яких є де-еволюція і посилення ролі регіонів в ЄС [9], і також остання група дослідників, які акцентують увагу на тому, що проблема пов'язана складними відносинами Британії та Європи, а також

співвідношення британської та європейської ідентичностей, яке ставить перед державою питання «самовизначення» [15].

Концептуалізуючи проблематику зовнішньої політики Великої Британії після Другої світової війни, дослідники говорять про наявність «фактору занепаду» держави, який виражався у низці економічних, політичних, соціальних та культурних проблем, найважливішою з яких було перетворення на, так звану, «державу другого ешелону» [25] держави. Дана концепція не вирішувала ключової проблеми, а саме позиціонування Британії в новій системі міжнародних відносин. Спроби подальшого переосмислення даної концепції призвели до формування дилеми ідентичності держави, яка проявлялася у спробах відноситися до різних ідейно-ідеологічних ідентифікаторів: англо-саксонська ідентичність; європейська ідентичність; лідер Співдружності; транскордонний міст; один зі «стовпів» ліберально-демократичного порядку; тощо. Разом із «глобальним» («імперським») баченням політичними елітами міжнародних/світових процесів ця проблематика стає елементом зовнішньополітичної традиції держави.

Після закінчення війни у 1945 році, у Британії до влади приходять лейбористи, у яких політика ґрунтувалась на основі традиційного національного інтересу. Пояснення зрозуміле: Велика Британія повинна залишитися «великою», тому була необхідність підтримувати імперські зв'язки, як стратегічну перевагу між СРСР та США. Тому імперія виступала важливим аспектом підтримання сильної економіки, політичних амбіцій та ресурсної бази [2]. Важливо зазначити, що після приходу лейбористів, Британія уже отримувала від прихильників євроінтеграції запрошення на вступ до Європейське об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС), але К. Еттли відмовився від пропозиції, заявивши: «Ми не збираємося приєднуватися до групи держав, чотири з яких ми щойно врятували від двох інших» [27], ставши автоматично у якості спостерігача і що підтверджує бачення ролі «першого ешелону».

Особливу роль зіграла стратегія тодішнього керівника зовнішньополітичного відомства Е. Бевіна, яка базувалась на концепції «третьої сили», головними завданнями якої були: утримання Америки від повернення до політики ізоляціонізму, стримування комунізму, роль трансатлантичної ланки. Основна мета – перетворити державу на «середину планети», зберігаючи місце-тріумфатора нового світового порядку [23].

Наступним, хто намагався, незважаючи на політичні та економічні проблеми у державі, утримати глобальну роль Британії, став консерватор В. Черчилль. Та на відміну від попередників, політик розумів, що без підтримки могутнього заокеанського сусіда, держава не зможе зберегти свою глобальну вагу. Тому в 1948 році, В. Черчилль проголошує доктрину «трьох сфер впливу», центром перетину якого вважалась Британія. За ступенем пріоритетності цих «кіл», розглядалися: Британська співдружність та імперія, англо-американські «особливі відносини» і британські домініони та взаємодія з континентальною Європою [14]. В основному концепція опиралась на відносини із США в якості протиставлення до Радянського Союзу. Консерватор, як і його попередники, також відмовляється від вступу до ЄОВС, але при цьому підтримує ідею «об'єднаної Європи».

Варто зазначити, що доктрина «трьох сфер впливу» В. Черчилля завжди залишатиметься актуальною, незважаючи на те, хто буде очолювати владу чи лейборист, чи консерватор, але при цьому ж доктрина розділила думки британського істеблішменту «за» і «проти» Європи. Головною проблемою було те, що погляди політиків не відповідали певним політичним угрупованням, що і призвело до того, що зовнішня політика держави змінювалась в залежності від керівника, який приходить до влади та його особистих поглядів.

Протягом наступних років, ми можемо спостерігати за спробами Британії втримати рівність між СРСР та США, але Суецька криза 1956 р., остаточно вкорінила біполярну систему, і вказала на проблеми держави, залишаючи Сполучене Королівство у статусі «великої» держави. В цей же момент проявляється інша принципова тенденція – Лондон почав стукати в двері ЄЕС. [19] У 1973 році, незважаючи на протиріччя серед британського істеблішменту, Британія вступає до європейського проекту, але саме із цього моменту ми можемо прослідкувати за періодом найбільших сумнівів та коливань держави з приводу

членства, а саме: протистояння єврооптимісти vs євроскептики, питання англо-американських відносин та Брекситу, що вказують на необхідність визначення місця на міжнародній арені.

Підключення держави у 1973 році до європейського проекту, свідчило про остаточне складання нової конфігурації доктрини «трьох сфер впливу», серед якої відносини із Європою виходять на друге місце, відтіснивши фактор Співдружності [20]. Але як зазначалось вище, що після вступу до ЄЕС посилюється внутрішня проблема у державі – суперечності серед британського істеблішменту щодо майбутнього курсу Сполученого Королівства. Важливу роль у цьому протистоянні відіграла прем'єр-міністр М. Тетчер.

На відміну від своїх попередників, М. Тетчер хоча продемонструвала незмінну життєздатну позицію Британії як «великої держави», та все ж прийняла більш прийнятну роль для Сполученого Королівства, в основі якої зосередження на інтеграцію до ЄЕС.

Спочатку в поглядах політика ми можемо спостерігати лінію єврооптиміста, коли на виступі у січні 1976 р., вона не протистояла євроінтеграції, а лише застерігала щодо обережності прийняття рішень [10]. Та участь держави у європейському проекті політик розглядав як політична та економічна вигода, а сам факт того, що Сполучене Королівство було на третій сходинці після «наддержав»: США та СРСР – змусило критичніше віднестись щодо подальшої інтеграції.

Конфлікт щодо Фолклендських островів у 1982 р., незважаючи, що його результат був близьким, заявив про готовність М. Тетчер протистояти тезі «занепаду», а її політичний та громадський прийом продемонстрував, що нація все прагнула до «відтворення минулої слави» [6]. Політик став стверджувати: «Велика Британія знову могутня» [13] і повернулась до цієї ж історії, продовжуючи виступати в Челтнем: «Вона (Британія) відродила той дух, який покинув її в минулому і сьогодні він почав горіти так же яскраво, як і раніше» [11].

Жорстка та непоступлива європейська політика М. Тетчер трансформувала статус держави із «партії Європи» (1960–1970-ті рр.) на імідж провідної євроскептичної політичної сили [7]. Та при цьому слід зауважити той факт, що політик ні разу не концентрував свою увагу щодо питання про важливість або вкрай необхідність виходу Британії з об'єднання. Консерватори навпаки засудили дану позицію, особливо в період наростання євроскептицизму лейбористів, які мали намір провести референдум за вихід із ЄЕС у разі перемоги у виборах. Тому завдяки тому, що лейбористи мали більш проєвропейську програму, ніж консерватори, ті здобувають перемогу на виборах. Непослідовна та конфронтаційна політика М. Тетчер щодо ЄЕС, стало причиною її відставки у 1990 р., підтвердивши неготовність держави до подальшого прогресу євроінтеграції [6]. Та навіть незважаючи на такий кінець правління політика, ми можемо зазначити, що це була єдина повноцінна зовнішньополітична концепція, яка намагалась врахувати усі зміни, які відбулись у Британії, і внаслідок цього сформуванню позицію держави з ряду питань.

Після розпаду біполярної системи, Сполучене Королівство розпочало модернізацію в галузі оборони і безпеки, особливо цей процес прискорився із перемогою у 1997 р. лейбористів та приходом до влади Т. Блера. Лейборист у своїй програмній промові «Принципи сучасної британської зовнішньої політики», підтвердив роль Британії як «моста між Європою та США». [3] Також була визначена роль Британії як «регіональної держави з глобальною відповідальністю», яка не маючи можливості домінувати у світі, здійснювала другий принцип «ударити сильніше своїх можливостей». Існували й такі новації, що Сполучене Королівство «повернеться в «серце Європи» та займе там лідируючу позицію.

Та як і консерватори, Т. Блер надає перевагу в першості саме «особливим» англо-американським відносинам. Фактично він продовжив справу свого попередника М. Тетчер. Як зазначає російський дослідник С. Перегудов: «Як свого часу в стосунках М. Тетчер і Р. Рейгана, так у взаєминах Т. Блера та Б. Клінтона відіграє ключову роль близькість ідейно-політичних позицій та позиції з конкретних питань соціально-економічного розвитку» [22]. А події після 11 вересня 2001 р. висвітлили проактивну роль прем'єр-міністра Т. Блера в боротьбі проти тероризму та його сильну, підтримуючу лінію в Іраку, що принесли нові сили

для англо-американського партнерства і поставило під сумнів лідерство держави в Європі. Під натиском керівництва США і на догоду кон'юктурі «особливих відносин», британський прем'єр-міністр віддав явну перевагу американському напряму зовнішньої політики перед європейським, що завадило створенню сили на противагу США у планах Франції. Таким шляхом, Т. Блер знищив будь-яку надію на забезпечення мосту між Європою та Америкою. [1] Активне включення британського керівництва в ініційовану війну Америки з терором та кампанію в Іраку – підтвердили відродження традиційних глобальних амбіцій політичної еліти держави та другорядністю європейської (регіональної) «зони зосередження» [4]. Під час візиту до Великої Британії в травні 2003 року міністр оборони США Дональд Рамсфельд, який не був помітним англофілом, вигукнув: «Особливі відносини між США та Великою Британією сильніші, ніж будь-коли» [21]. Загалом можна сказати, що уряду Т. Блера не вдалось знайти баланс між європейським та атлантичним напрямками зовнішньої політики, що у свою чергу і засвідчив Ч. Грант констатувавши втрату британським політиком «європейського лідера», здобутого попередньою п'ятирічкою [8].

На далі, ми можемо спостерігати подібну ж позицію політиків щодо питання європоцентричності та «особливих відносин», які прослідковуються й до сьогодні.

Зміна у 2007 році лідера лейбористів та прем'єра-міністра Сполученого Королівства створила нову ситуацію у зовнішній політиці держави. Із самого початку свого прем'єрства Г. Браун, відмічав, що США як і раніше є важливим партнером у зовнішній політиці Великої Британії. Не дивлячись на те, що британське суспільство дещо зневірилось в ефективності результатів геополітичного впливу США на зовнішню політику Сполученого Королівства, політик відкрито заявляв щодо своєї симпатії до Вашингтону. «... для Великої Британії добре будувати могутні відносини із США. Європа і США можуть разом досягнути економічних успіхів. Це не секрет, що я все життя являюсь фанатом Америки». Загалом політика британського діяча нагадувала політику Т. Блера, де основними завданнями залишались: грати роль світового посередника у зовнішньополітичних справах, не зупинятись на досягнутому і враховувати помилки минулих років [17]. Але деякі зовнішньополітичні постулати уже були відсутніми, а сам прем'єр неодноразово заявляв у виступах, що для держави найбільш пріоритетними є «особливі відносини» через спільні цінності, які вони розділяють [12].

Тому, при Г. Брауні відносини із Америкою не послабшали у порівнянні з роками правління прем'єрства Т. Блера, але при цьому вони отримали інший, більш партнерський характер. Але взагалі можна підкреслити, що політика Британії стала більш обережнішою та прагматичною, хоча у спільних своїх рисах вона продовжувала реалізовувати геополітичний курс, заданий Т. Блером.

Проаналізувавши погляди даних політиків, можна підтвердити, що не існувало єдиної точки зору щодо остаточного зовнішньополітичного курсу Британії на міжнародній арені. Та все ж ідея «великої Британії», глобальні амбіції не залишали державу, незважаючи який політичний діяч приходив до влади. Цю тенденцію ми можемо і побачити зараз, коли в Сполученому Королівстві уряд на чолі з Д. Кемероном оголошують референдум, в якому проголошують «за» вихід із ЄС, вважаючи, що це сприяє поверненню колишньої величі державі. Це рішення вони вважають необхідністю, звертаючи увагу на європейську бюрократію, низькі темпи росту економіки та потребою постійно узгоджувати національну політику із Брюсселем. Тобто членство в ЄС забирає частину суверенітету, а взамін «нічого не дає – лише гальмує розвиток» [24]. Це підтверджує і теперішній прем'єр-міністр Великої Британії Т. Мей, яка у своїй промові в Ланкастер-Хауз 17 січня 2017 року, розповіла про власне бачення свого кабінету щодо відносного виходу держави із ЄС. За думкою політика, Brexit дає державі шанс не тільки вибудувати нові відносини із регіональним проектом, але і стати державою, в якій громадяни хочуть її бачити, а саме по-справжньому «глобальною» [5]. Прем'єр-міністр пояснила, що оскільки Британія завершує своє членство, відкрилась можливість віри в суверенну і глобальну Британію, яка готову вибудовувати свої відносини із старими та новими друзями та союзниками. Головне завдання для Т. Мей – досягнути

домовленостей із США щодо торговельного партнерства, на яке вона покладає чималі надії, у зв'язку із втратою доступу до єдиного ринку Європи. Але при цьому Т. Мей ставиться до європейського проекту позитивно. Вона підкреслює, що Британія цінить відносини із Європою, тому залишиться її вірним союзником і надійним партнером: «Ми покидаємо Європейський союз, але не покидаємо Європу» [5].

Таким чином, можна констатувати наявність чіткої кризи ідентифікації Великої Британії на міжнародній арені. В першу чергу, ця проблема пов'язана із закладеною «системною похибкою» в зовнішньополітичний курс держави, яку можна окреслити як «дилема ідентичності». Своєрідне «ігнорування» цієї проблеми протягом тривалого часу, а також намагання політичних еліт держави знайти паритет векторів замість осмислення і надання чіткої відповіді на питання: «Хто ми є?» та «Чого ми прагнемо?» – призвело до оформлення цієї проблеми в складову зовнішньополітичної традиції останніх 60 років, яка безпосередньо впливає на результативність, якість та імідж політичного курсу Великої Британії сьогодні.

Аннотация. В этой статье рассмотрены основные истоки возникновения «дилеммы идентичности» через призму внешнеполитических концепций британского истеблишмента с момента окончания Второй мировой войны и до нынешних событий. В процессе исследования были использованы следующие методы и подходы: системный подход, который предоставил возможность рассмотреть явление изучаемого в качестве целостной элемента; а также методы индукции и дедукции, проблемно-исторический метод, и диалектические методы исследования. Автором сделан вывод о наличии «системной ошибки» в системе ценностно-идеологических ориентиров государства, которая возникла еще во времена окончания Второй мировой войны и трансформировалась в элемент внешнеполитической традиции государства.

Ключевые слова: Велика Британія, дилемма ідентичності, внешнеполітична традиція Великої Британії.

Abstract. This article considered the main sources of the origin of “identity dilemmas” through the prism of the foreign policy concepts of the British establishment since the end of the Second World War and to the present events. In the process of research, the following methods and approaches were used: a systematic approach that gave an opportunity to consider the phenomenon being studied as an integral element; as well as methods of induction and deduction, problem-historical method, and dialectical methods of research. The author concludes that there is a “systemic error” in the system of values and ideological landmarks of the state, which arose since the time of the end of the Second World War and transformed into an element of the foreign policy tradition of the state.

Key words: Great Britain, dilemma of identity, foreign-policy tradition of Great Britain.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bache I. Op. cit. p. 540; Riddell P. Op. p. 369.
2. Bevin E. Anglo-Soviet Relations. Note by the Secretary of State for Foreign Affairs URL: <http://filestore.nationalarchives.gov.uk/pdfs/small/cab-129-3-cp-218>.
3. Blair T. (1999c), ‘Doctrine of the international community’, speech to the Chicago Economic Forum, 24 April, available at <http://keepTonyBlairforPM.wordpress.com/blairspeech-transcripts-from-1997-2007/#chicago>, accessed 6 December 2011.
4. Common Sitting of 18 March 2003. Iraq. Op. cit. c. 775
5. Emerson M., Theresa May’s Brexit speech of 17 January 2017 –Decoding its clarity and ambiguity, Policy Insight for CEPS, 25 January 2017, www.ceps.eu.
6. Evans E. J. Thatcher and Thatcherism. L., Routledge, 1997.
7. Freedman L., Gamba-Stonehouse V. Signals of War: The Falklands Conflict of 1982. L., Boston: Faber & Faber, 1990.
8. Grant Ch. Blair’s five wars. *Prospect Magazine*. 2003. 20 October. URL: <http://www.prospectmagazine.co.uk/magazine/blairsfivewars> (дата звернення: 24.09.2016)
9. Tatham M. Scotland and the European Union: Has Devolution Changed Anything? Scottish EU interest Representation – a Case Study / Tatham, M – L.: Cambridge Scholars Publishing, 2007. 225 p.
10. Thatcher M. *Britain Awake* January 19, 1976— Kensington Town Hall, Chelsea, London, transcript, Margaret Thatcher Foundation, <https://www.margaretthatcher.org/document/102939>
11. Thatcher M. Speech to Conservative Rally at Cheltenham”, England, July 3, 1982 transcript, Margaret Thatcher Foundation, <http://www.margaretthatcher.org/document/104989>
12. The Rights 100 Most Influential: 75–51 // Telegraph Media Group Ltd 2007, 10 октября; <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1564735/TheRights-100-Most-Influential-75-51.html> (дата обращения 05.08.2011); US Most Important UK Ally – Brown, 2007, 13 ноября; http://newsbbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/7092283.stm (дата обращения 18.02.2011).

13. Reynolds D. *Britannia Overruled: British Policy and World Power in the Twentieth century*. L., Longman, 1991.
14. Winston S. Churchill, 'Conservative Mass Meeting: a speech at Llandudno, 9 October 1948', *Europe Unite: speeches 1947 & 1948*, London: Cassell, 1950, p. 416-418
15. Worcester R. *The British: reluctant Europeans*. URL: <https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:wew318raf> (дата обращения: 18.03.2017).
16. Алтухова С. А. Проблемы британской идентичности в современной российской историографии. Тамбов: Грамота, 2015. № 5 (55): в 2-х ч. Ч. I. С. 13–16. ISSN 1997-292X.
17. Гордон Браун объяснился в любви США. *Интернет-газета Дни.ру*. ООО «Ньюмедиа Старз», 2007, 13 ноября; <http://www.dni.ru/news/polit/2007/11/13/121752.html> (дата обращения 02.02.2011)
18. Грубінко А.В. Велика Британія в європейській політичній інтеграції: історичні витоки «особливої» позиції та сучасність (до 70-ї річниці промов У. Черчілля у Фултоні та Цюриху). *Зовнішні справи*. 2016. № 4. С. 36–39.
19. Девишев И. Б. Особенности политики Великобритании в отношении европейской интеграции: автореф. дис. канд. истор. наук. Москва, 2008. 271 с.
20. Капитонова Н. К. Эдвард Хит – премьер-министр «неудачник». *Новая и новейшая история*. 2015. № 4. Перегудов С. П. Тони Блэр. М., 1999.
21. Пик С. США – Велика Британія: «особливі відносини»: монографія. К.: Знання, 2006. 320 с.
22. Рубинський Ю. Т. Ліонель Жоспен. Прегудов С. П. Тоні Блер. Орлов Б. С. Гехард Шрьодер. Політичні портрети. К.: Основні цінності, 2004. 222 с.
23. Сагалова А. А. Дилемма Эрнеста Бевина: коллективная оборона и интеграция в европейской политике Великобритании после Второй мировой войны. *Клио*. 2013. № 1. С. 29–35.
24. Солодова Д. Brexit: Почему Британия хочет покинуть ЕС – Bird In Flight. URL: <https://birdinflight.com/ru/mir/20160617-brexit-2016.html>
25. Теміров Ю. Т., Прихненко М. І. Фактор «занепаду» в трансформації зовнішньої політики Великої Британії після закінчення Другої світової війни. *Гілея: наук. вісник*. 2012. № 4. С. 811.
26. Годі Ф. Нарис історії Європейського Союзу / пер. з англ. М. Марченко. К.: К.І.С., 2001. С. 24.
27. Федоров К. К вопросу о внешнеполитическом курсе Великобритании в период премьерства Гордона Брауна. *Власть*. 2012.

УДК 340.134(477):338.439.6

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕЧНОСТІ ТА ЯКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

С. М. Яцков, Ю. М. Павлюченко

Анотація. У статті досліджено національне законодавство, яке передбачає механізм впливу держави щодо забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції. Звернено увагу на потребу переглянути національні стандарти відповідно до міжнародних та європейських стандартів. Запропоновано напрями вдосконалення законодавства України до вимог законодавства Європейського Союзу у сфері використання ГМО.

Ключові слова: сільськогосподарська продукція, безпечність та якість продукції, державне регулювання, державний контроль, відповідальність.

Безпечність та якість сільськогосподарської продукції є основою забезпечення відповідними продуктами харчування населення, а також здійснення безпосереднього впливу на економічні показники виготовленої сільськогосподарської продукції, яка при дотриманні вимог має вищу конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринку. Важливу роль у забезпеченні безпечності та якості сільськогосподарської продукції відіграє держава. Разом з тим, аналіз практики дозволяє зробити висновок про наявність певних проблем при здійсненні державного регулювання у цій сфері, що полягають в недосконалому правовому забезпеченні отримання екологічно-безпечної продукції та продукції з використанням генетично модифікованих організмів, наявність проблем застосування юридичної відповідальності щодо безпечності та якості сільськогосподарської продукції.

Законодавчою основою державного регулювання безпечності та якості сільськогосподарської продукції виступають положення законів України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23 грудня 1997 року № 771/97-ВР (далі – Закон), «Про державний контроль за дотриманням законодавства про